

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 4. detsember 2023
(OR. en)

16327/23

ENFOPOL 529
CRIMORG 203
COSI 241
JAI 1611

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	4. detsember 2023
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	15327/23
Teema:	Nõukogu järeldused, mis käsitlevad edasisi samme kuritegevuse ennetamiseks Euroopas – Nõukogu järeldused (4. detsember 2023)

Delegatsioonidele esitatakse lisas nõukogu järeldused, mis käsitlevad edasisi samme kuritegevuse ennetamiseks Euroopas, mille nõukogu (justiits- ja siseküsimused) kiitis heaks oma 4. detsembril 2023 toimunud 3992. istungil.

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad edasisi samme kuritegevuse ennetamiseks Euroopas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

OLLES TEADLIK, et organiseeritud kuritegevus kujutab endast märkimisväärset ohtu Euroopa kodanikele, ettevõtjatele ja riigiasutustele ning majandusele tervikuna ning nõuab ELilt reageerimist;

MÄRKIDES, et antisotsiaalne käitumine võib olla kuritegeliku käitumise alguseks ja tavapärane kuritegevus võib olla otseselt seotud organiseeritud kuritegevusega;

RÕHUTADES, et mis tahes reageerimine kuritegevusele peaks põhinema terviklikul lähenemisviisil ning kuritegevuse ennetamine on selle lahutamatu osa;

OLLES TEADLIK, et Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustik (EUCPN) määratleb kuritegevuse ennetamist kui „eetiliselt vastuvõetavat ja tõenditel põhinevat tegevust, mille eesmärk on vähendada kuritegude toimepanemise ohtu ja selle kahjulikke tagajärgi ning mille lõppeesmärk on teha tööd üksikisikute, rühmade ja kogukondade elukvaliteedi ja turvalisuse parandamiseks“;

MÄRKIDES, et ennetamine on juba ELi poliitika lahutamatu osa mitmes konkreetsetes poliitikavaldkonnas, nagu organiseeritud kuritegevus, küberkuritegevus, radikaliseerumise vastane võitlus, keskkonnakuriteod, uimastid, inimkaubandus, laste seksuaalne kuritarvitamine, perevägivald ja tulirelvad;

OLLES TEADLIK, et liikmesriigid erinevad kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil kohaldatavate ennetusmodelite osas ning et ELi toimimise lepingu artikkel 84 võimaldab Euroopa Parlamendil ja nõukogul kehtestada meetmeid liikmesriikide tegevuse edendamiseks ja toetamiseks kriminaalpreventsiooni valdkonnas, ilma seejuures liikmesriikide õigusnorme ühtlustamata;

VIIDATES 2004. aasta teatisele „Kuritegevuse ennetamine Euroopa Liidus“,¹ milles rõhutatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste (ideaaljuhul riiklike ametiasutuste toetusel) võtmerolli kuritegevuse ennetamisel ning ELi tasandil tehtava koostöö tähtsust, et hõlbustada ja toetada seda võitlust, olenemata liikmesriikide riiklikust poliitikast;

VÕTTES ARVESSE nõukogu 2016. aasta järeldusi haldusalase lähenemisviisi kohta raske ja organiseeritud kuritegevuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks,² milles rõhutatakse vajadust töötada välja kuritegevuse, eelkõige raske ja organiseeritud kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemise suhtes võetav lähenemisviis ja seda parandada, kehtestades rea meetmeid, mida liikmesriigid, ELi ametid ja komisjon peavad edasi arendama, ning rõhutades vajadust teha koostööd Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustiku (EUCPN) ja Euroopa haldusalase lähenemisviisi võrgustiku (ENAA) vahel;

VIIDATES 2009. aasta Stockholmi programmile (2010. aasta Euroopa Ülemkogu), milles rõhutatakse, et kõige tõhusamad ennetusmeetmed on need, mis on suunatud käitumisele, mis tekitab ebakindluse tunnet, ning et ELi kodanikel „on sarnased kogemused ning kuritegevus ja sellest tulenev turvatunde puudumine mõjutab nende igapäevaelu sarnaselt“ (4.3.2), ning tunnistatakse üha suurenevaid seoseid kohaliku kuritegevuse ja rahvusvahelise kuritegevuse raskemate vormide vahel³;

TOONITADES, et Stockholmi programmis nähakse ette kriminaalpreventsiooni vaatluskeskuse loomine, mis peaks hõlmama või asendama EUCPNi ning mille ülesanne on (muu hulgas) toetada liikmesriike ja liidu institutsioone ennetusmeetmete vastuvõtmisel ja parimate tavade vahetamisel, võttes samal ajal arvesse komisjoni 2012. aasta hindamise järeldusi⁴;

¹ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Kuritegevuse ennetamine Euroopa Liidus“. KOM(2004) 165 lõplik.

² Dok 9935/16, 9. juuni 2016

³ 2010/C 115/01

⁴ KOM(2012) 717 lõplik.

VIIDATES ÜRO narkootikumide ja kuritegevuse büroo (UNODC) 2021. aasta Kyoto deklaratsioonile⁵ kuriteoennetuse, kriminaalõiguse ja õigusriigi põhimõtte edendamise kohta, milles rõhutatakse, kui oluline on töötada välja, rakendada ja hinnata kuritegevuse ennetamise strateegiaid, sealhulgas nende tõhusust, mis käsitlevad põhjuseid, sealhulgas algpõhjust, ja riskitegureid, mis muudavad ühiskonna eri segmendid kuritegevuse suhtes haavatavamaks, ning jagada parimaid tavasid meie suutlikkuse suurendamiseks; luua valitsuse tasandil alaline keskasutus, mis vastutab kuritegevuse ennetamise poliitika rakendamise, asutustevaheliste partnerluste loomise ja tegevuse koordineerimise eest kohalikul tasandil, tehes seda asjaomase tegevuskava abil;

VÕTTES ARVESSE komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Liidu julgeolekustrateegia (2020–2025) kohta,⁶ milles sätestatakse julgeolekualane lähenemisviis, mis hõlmab ühiskonda tervikuna ja suudab tõhusalt ja koordineeritult reageerida kiiresti muutuvale ohumaastikule, et tegeleda digitaalsete ja füüsiliste riskidega integreeritud viisil kogu julgeolekuliidu ökosüsteemis;

MÄRKIDES, et organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse strateegias⁷ on komisjoni eesmärk tõhustada kuritegevuse ennetamist käsitlevate teadmiste ja parimate tavade vahetamist Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustiku kaudu;

MÄRKIDES, et EUCPNi mitmeaastase strateegia 2021–2025⁸ eesmärkide kohaselt ei piirdu võrgustiku roll teabevahetusega, vaid hõlmab ka kuritegevuse ennetamise valdkonnas tõhusate meetmete loomist ja toetamist kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil;

⁵ ÜRO narkootikumide ja kuritegevuse büroo, mai 2021, Kyoto deklaratsioon „Kuriteoennetuse, kriminaalõiguse ja õigusriigi edendamine: kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamise suunas“.

⁶ COM (2020) 605 final.

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta, (COM(2021) 170 final).

⁸ EUCPNi mitmeaastane strateegia 2021–2025, vastu võetud 2. detsembril 2020.

VÕTTES ARVESSE Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustiku (EUCPN) 2023. aasta hindamisaruande⁹ soovitusi ja järeldusi, mille kohaselt on äärmiselt oluline investeerida kuritegevuse ennetamise poliitikasse ja vahenditesse, ning et EUCPN pakub ELi lisaväärtust, kuna see pakub poliitikakujundajatele ja praktikutele juurdepääsu kuritegevuse ennetamise alastele teadmistele kogu ELis ning hõlbustab parimate tavade vahetamist eri ELi liikmesriikide poliitikakujundajate ja praktikute vahel;

MÄRKIDES, et hindamine näitas, et võrgustiku täieliku potentsiaali saavutamist takistab mitu tegurit, eelkõige liikmete vähesed kontaktid poliitikakujundajate ja praktikutega, seda peamiselt kohalikul tasandil, piisavalt sihipäraste suuniste ja toetuse puudumine asjaomaste sidusrühmade erivajadustele vastamiseks ning koostoime puudumine võrgustiku tegevuse ja muude ELi tasandi ennetusalgatuste vahel;

VÕTTES TEADMISEKS lisaväärtuse, mida ühised horisontaalsed strateegilised eesmärgid võiksid anda 2022. aasta operatiivse tegevuskava, kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) rakendamisele¹⁰; eelkõige et rakendada EUCPNi koordineeritav ühine horisontaalne strateegiline eesmärk nr 7 (ennetamine, teadlikkuse suurendamine ja kahju vähendamine, ohvrite varajane tuvastamine ja abistamine) ning ühine horisontaalne strateegiline eesmärk nr 9 (halduslane lähenemisviis), mida koordineerib ENAA ning mis on „täiendav viis, kuidas vältida ja tõkestada õigustaristu väärkasutamist asutustevahelise koostöö kaudu, jagades teavet ja võttes meetmeid tõkete loomiseks“,¹¹ et vältida selle õigustaristu kasutamist kurjategijate poolt;

RÕHUTADES vajadust veelgi parandada ja formaliseerida koostööd ELi ja riiklike pädevate asutuste vahel, et ennetada organiseeritud kuritegevust ja võidelda selle vastu, lisaks liikmesriikide vahel juba toimivale õiguskaitse- ja õiguslasele koostööle;

JÄRELDAB, ET ON VAJA TÕHUSTADA EUROOPA KRIMINAALPREVENTSIOONI VÕRGUSTIKU SISEMIST TOIMIMIST JA VEELGI PARANDADA KURITEGEVUSE ENNETAMIST KOHALIKUL, PIIRKONDLIKUL, RIIKLIKUL JA EUROOPA TASANDIL;

⁹ SWD(2023) 202 final.

¹⁰ Dok 14378/22, Brüssel, 7. november 2022.

¹¹ ENAA leppis määratluses kokku 8. novembril 2019.

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES:

1. Kasutama optimaalselt ära ELi haldusalase lähenemisviisi võrgustikku (ENAA) ja Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustikku (EUCPN) ning parandama koostööd aktiivse osalemisega kõnealustes võrgustikes, tugevdades riiklike esindajate ja kontaktpunktide rolli, et aidata kaasa EUCPNi üldesmärgi saavutamisele kooskõlas nõukogu otsusega 2009/902/JSK¹²;
2. Analüüsima riiklike kuritegevuse ennetamise strateegiate või nendega seotud dokumentide väljatöötamist või ajakohastamist, et tugevdada ja arendada kuritegevuse ennetamise alast tööd kogu ühiskonnas, mitte ainult õigussüsteemis, vaid ka teiste asjaosaliste seas, et tagada valdkondadevaheline lähenemisviis ja sidusrühmade kaasamine, hõlmates samal ajal haldusalase lähenemisviisi asjakohaseid aspekte;
3. Tegema spetsiifilist ja spetsialiseeritud tööd kuritegevuse ennetamise valdkonnas, et:
 - a) jälgida kuritegevuse ennetamise eristrateegiate väljatöötamist ja rakendamist ning koordineerida selles valdkonnas tegutsevate asjaomaste riiklike, piirkondlike ja kohalike sidusrühmade ning kodanikuühiskonna organisatsioonide meetmete rakendamist;
 - b) toetada ja arendada kuritegevuse ennetamise meetmeid kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil, kasutades tõenditel põhinevat lähenemisviisi;
 - c) innustada ülikoole, avalik-õiguslikke ja eraõiguslikke üksusi või institutsioone ning juhtivaid akadeemilisi isikuid osalema ennetustegevuse ja -funktsioonide väljatöötamisel ja rakendamisel ning tegema selle käigus koostööd;

¹² Nõukogu 30. novembri 2009. aasta otsus 2009/902/JSK, millega luuakse Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustik ja tunnistatakse kehtetuks otsus 2001/427/JSK (ELT L 321, 8.12.2009, lk 44–46); vt eelkõige artikli 6 lõige 5, milles märgitakse et „*iga rahvuslik esindaja edendab võrgustiku tegevusi siseriiklikul ja kohalikul tasandil ning hõlbustab kriminaalpreventsiooni alaste materjalide loomist, säilitamist ja vahetamist oma liikmesriigi ja võrgustiku vahel*“. Artikli 6 lõikes 6 märgitakse, et „*kontaktpunktid toetavad rahvuslikke esindajaid riigi kriminaalpreventsioonialase teabe ja ekspertteadmiste vahetamisel võrgustiku raames*“.

d) tugevdada teabekeskuste ülesandeid seoses erinevate võrgustike ja foorumite, nagu EUCPNi, ENAA, riiklike kriminaalpreventsiooni nõukogude ja muude foorumite¹³ tegevusega, et tõhustada selle valdkonna ekspertide võrgustike koordineerimist;

KUTSUB EUROOPA KRIMINAALPREVENTSIOONI VÕRGUSTIKU SEKRETARIAATI ÜLES:

4. Pakkuma kooskõlas EUCPNi käsitleva nõukogu otsusega määratud riiklikele esindajatele ja kontaktpunktile vajalikku tuge nõukogu otsuses sätestatud ülesannete täitmiseks;
5. Keskendama oma meetmed liikmesriikide prioriteetidele ja vajadustele ning viima oma meetmed nendega kooskõlla, võttes arvesse asjakohaseid ohuhinnanguid riiklikul tasandil ja arenguid ELi tasandil;
6. Süvendama kuritegevuse ennetamise meetmete tõendusbaasi, hinnates asjakohaste ennetusmeetmete tõhusust ja mõju ning toetades liikmesriike testitud ja tõhusate kuritegevuse ennetamise meetmete rakendamisel;
7. Süvendama EMPACTi raames töösuhteid, eelkõige EMPACTi eestvedajate ja ELi asutustega, et aidata aktiivselt kaasa kuritegevuse ennetamise integreerimisele (sealhulgas ühiste horisontaalsete strateegiliste eesmärkide 7 ja 9 koordinaatorina);
8. Hõlbustama akadeemiliste ringkondade, kodanikuühiskonna ja kohalike ametiasutuste spetsiaalsete ennetuseksperptide korrapäraselt koordineerimist ja teabevahetust EUCPNi riiklike esindajate ja ENAA riiklike esindajate kaudu, et hõlbustada teadmiste, parimate tavade ja eksperditeadmiste vahetamist liikmesriikide vahel, et kuritegevust tõhusalt ennetada ja selle vastu võidelda;
9. Rakendama koolitusprogrammi, mis vastab liikmesriikide vajadustele kuritegevuse ennetamise valdkonnas, et suurendada liikmesriikide suutlikkust kuritegevust tõhusalt ennetada ja selle vastu võidelda; teostama rakendatavate meetmete järelevalvet ja hindamist ning ennetusmeetmete väljatöötamise tähtsuse järelevalvet ja hindamist avalikkuse, eelkõige noorte seas.

¹³ Näiteks Euroopa linnakeskkonna turvalisuse foorum (EFUS).

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES:

10. Tugevdama ELi organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse strateegia ennetussammast olemasoleva strateegia rakendamisel ja strateegia läbivaatamisel tulevikus, et töötada välja laiaulatuslik ELi kuritegevuse ennetamise strateegia;
11. Tagama vajalikud rahalised vahendid, et toetada ja tugevdada EUCPNi ja ENAA rolli Euroopa kuritegevuse ennetamise keskusena, mis on võimeline nõustama ja toetama ELi institutsioone ja asutusi ning liikmesriike kuritegevuse ennetamise valdkonnas;
12. Kaaluma ja uurima EUCPNi sekretariaadi jaoks pikaajalist lahendust, et tagada selle jätkusuutlikkus ja stabiilsus, sealhulgas selle arenemine kuritegevuse ennetamise vaatluskeskuseks, ning laiendada selle suutlikkust, et teha järgmist:
 - a) koguda teadmisi kuritegevuse (sealhulgas statistika) ja kuritegevuse ennetamise kohta konkreetsetes poliitikavaldkondades, analüüsida neid teadmisi ja levitada neid eri liikmesriikides, andes üldpildi kuritegevuse ennetamise meetmetest ELis, sealhulgas esilekerkivatest suundumustest;
 - b) töötada ELi tasandil välja kuritegevuse ennetamise põhinäitajate ühine kogum, saades andmete kogumise eesmärgil toetust iga riigi kontaktpunktide võrgustikult;
 - c) nõustada ja toetada liikmesriike ja ELi institutsioone ennetusmeetmete vastuvõtmisel ja rakendamisel ning heade tavade vahetamisel;
13. Hõlbustama tihedamat koostööd EUCPNi ja ENAA ning muude asjaomaste organisatsioonide vahel, nagu Euroopa linnakeskkonna turvalisuse foorum (EFUS) ning ELi algatused, projektid ja võrgustikud, et ühendada teadmisi ja luua koostoimet teadmiste ja parimate tavade arendamisel ja levitamisel;

**KUTSUB LIKMESRIIKE NING JUSTIITS- JA SISEKÜSIMUSTE VALDKONNA
ASUTUSI ÜLES:**

14. Kaaluma koolitustegevuse laiendamist EUCPNi ja ENAA kogutud teadmistega, et kohandada koolitusi ja juhtumiuuringuid kuritegevuse ennetamisega tegelevate spetsialistide multidistsiplinaarsete rühmade jaoks, kasutades CEPOLi suutlikkust;
15. Kaaluma kuritegevuse ennetamise valdkonna koolitustegevuse intensiivistamist, et toetada ühise horisontaalse strateegilise eesmärgi nr 7 (ennetamine ja kahju vähendamine, ohvrite abistamine, teadlikkuse suurendamine) ja ühise horisontaalse strateegilise eesmärgi nr 9 (haldusalane lähenemisviis) ning kuritegevuse ennetamise strateegiate ja tegevuskavade rakendamist, tuginedes muu hulgas CEPOLile ja EUCPNile, ENAAle ja EMPACTile;
16. Uurima võimalust laiendada partnerite ringi väljaspool õiguskaitsekogukonda, et suurendada EMPACTi multidistsiplinaarset aspekti, tugevdades seeläbi kuritegevuse ennetamise eri liiki meetmete rakendamise võimalusi;

TEEB COSI-le ÜLESANDEKS oma volituste piires koordineerida, toetada, kontrollida, jälgida ja hinnata käesolevate nõukogu järelduste kohaste meetmete rakendamist;

KUTSUB EESISTUJARIKI ÜLES andma nõukogule või asjakohasele nõukogu ettevalmistavale organile aru käesolevate nõukogu järelduste kohaste meetmete rakendamisel tehtud edusammudest, rõhutades samal ajal allesjäänud lünki.
